

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA :

Valitus Etelä-Suomen aluehallintoviraston 16.2.2018 tekemästä ympäristö- ja vesilupapäätöksestä koskien Lepolan noron luontokohdetta ja oikeutta poiketa noron luonnontilan vaarantamista koskevasta kiellosta Nurmijärven kunnan Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajentamisessa. ESAVI/12223/2014 ja ESAVI/2410/2017.

MUUTOKSENHAKIJA:

Nurmijärven Luonto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n paikallisyhdistys.

MUUTOKSENHAKIJAN PROSESSIOSOITE:

Nurmijärven Luonto ry/puheenjohtaja Selen Raiskila

Osoite: [REDACTED]

Sähköposti: selen.raiskila@sll.fi

Puhelin: 050 372 7078

VALITUKSEN VAATIMUS:

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös (16.2.2018 Nro:t 29/2018/1 ja 30/2018/1 Dnro ESAVI/12223/2014 ESAVI/2410/2017) ympäristö- ja vesiluvasta koskien Lepolan noron luontokohdetta ja oikeutta poiketa noron luonnontilan vaarantamista koskevasta kiellosta tulee kumota niiltä osin kuin ne koskevat Lepolan noron päälle suunniteltua maankaatopaikan laajennusosaa ja sen vaikutuksia noroon.

PERUSTELUT

I Yleistä

Kohteen kuvaus

Laajennusalue sijaitsee Metsä-Tuomelan jäteaseman asemakaava-alueen ulkopuolella. Alueelle on tehty avohakkuu pl. noron alkuosa. Maankaatopaikan laajennusalueen itäreunalla on paikallisesti

arvokas luontotyyppikohde, saniaiskorpi, joka on myös osayleiskaavassa merkitty luonnonsuojelullisesti erityisen arvokkaaksi alueen osaksi (sl-7). Saniaiskorpi on kallioiden reunustama kosteapohjainen notkelma, jonka kasvillisuus on rehevää. Laajennusalueen länsipuolella on mm. tervaleppäkorpea.

Lepolan noron alkuosa sijoittuu laajennusosalle sen kaakkois-eteläkulmaan. Noron alkuosan pohjoispuolella on pienialainen soinen notkelma ja turvemaa-alue. Notkelmassa on pieniä avopintaisia, matalia allikoita, jotka ovat mahdollisesti lähteikköä.

Lupapäätöksen perustelut

Vesilain 2 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Pykälän 2 momentin mukaan lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentin kiellosta, jos momentissa mainittujen vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristöluvan Nurmijärven kunnalle maankaatopaikkatoiminnan laajentamiseen Metsä-Tuomelan alueella sekä vesiluvan poiketa Lepolan noron luonnontilan vaarantamista koskevasta kiellosta ja hävittää noron alkuosan päätöksestä ilmenevin lupamääräyksin. Luontokohteeksi rajatusta Lepolan noron alueesta jäisi noin yksi hehtaari maankaatopaikan laajennuksen alle.

Lupapäätöksiä on perusteltu sillä, että Nurmijärven Kirkonkylän alueella on kymmenen muuta vesilain 2 luvun 11 §:n mukaista luonnontilaista noroa sekä yhdeksän muuta arvokkaaksi luontokohteeksi arvioitua puroa tai ojaa. Tästä syystä Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätenyt siihen, että Lepolan noro voitaisiin uhrata maankaatopaikan laajennuksen alle (<https://www.nurmijarvenuutiset.fi/artikkeli/617372-vesilupa-heikentaa-lepolan-noron-suojelua-yksi-noro-voidaan-uhrata-jos-alueella-on>).

Olemme muistutuksessa vaatineet, että Lepolan noro ja sen lähiympäristö jätettäisiin maankaatopaikan laajennuksen ulkopuolelle. Perustelimme muistutuksessa vaatimustamme sillä, että noron alkuosan lähteisyyttä ei ollut tutkittu eikä noroa siten voitu pitää tavanomaisena paikallisena norona joka voitaisiin näin helposti uhrata. Mikäli noro saa alkunsa lähteiköstä on se otettava huomioon vesiluvasta päätettäessä. Mahdollinen lähde yhdessä noron kanssa muodostaisivat sellaisen kokonaisuuden, jota voitaisiin pitää alueellisesti poikkeuksellisenä ja jonka suojelutavoitteet vaarantuisivat merkittävästi hankkeen toteuttamisen johdosta.

II Luvan myöntämisedellytysten puuttuminen

Lepolan noron alkuosa – mahdollinen lähteikkö

Lepolan puro on luokiteltu Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvesiselvityksessä vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiseksi suojeltavaksi noroksi (Liite 2).

Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajennushankkeen lupaprosessissa esitetyissä selvityksissä (Liite 2 ja 3) ei kummassakaan ole tutkittu Lepolan noron alkuosan mahdollista lähteisyyttä.

Suunnittelualueelle on tehty 3.5.2017 pintapuolinen viranomaiskatselmuks, jonka yhteydessä ei ole

selvitetty mittauksin noron alkuosan mahdollista lähteikköä. Nurmijärven kunta on vastineessaan kertonut, että tehdyn maastokäynnin perusteella on vaikuttanut todennäköiseltä että noro saa alkunsa soistumasta ja hulevesistä. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on ymmärryksen mukaan perustanut vesilupapäätöksensä pääasiassa tähän päätelmään.

Pintapuolisen katselmuksen ja karttapohjaisen tarkastelun perusteella on erittäin vaikea arvioida onko soistuma lähteisyydestä johtuvaa vai kerääntyykö alueelle ainoastaan pintavesiä. Katsomme, että Lepolan noron alkuosan mahdollinen lähteikkö olisi tullut varmistaa lupaprosessin aikana asianmukaisin selvityksin, kuten tarkkailemalla veden laatua, määrää ja lämpötilaa. Varsinkin veden lämpötila ja kasvillisuuden sammalet viittaavat mahdolliseen lähdepohjaan.

Lähteet myös kuuluvat EU:n luontodirektiivin I luontotyyppeihin lähteet ja lähdesuot (7160). Ensisijainen keino norojen ja lähteikköjen turvaamiseksi tulee olla kaikkien luonnontilaisten ja luonnontilaisen kaltaisten, mutta myös heikentyneiden, arvokasta lähdelajistoa ylläpitävien lähteikköjen suojelu. Lähteikön olemassaolon varmistaminen on päätöksen lainmukaisuuden kannalta välttämätöntä arvioitaessa vesiluvasta poikkeamisen vaikutuksia.

Katsomme, että annetut selvitykset Lepolan noron osalta eivät ole riittäviä eivätkä luvan myöntämisen edellytykset täyty.

Vaikutukset Lepolan noron vesitaseeseen ja veden laatuun

Täyttöalueen 3 hulevedet johdetaan lupapäätöksen mukaan Lepolan noroon. Kokonaisuudessaan hulevesien määrän arvioidaan Lepolan norossa kasvavan noin 11 % lisätäyttöalueen käyttöaikana ja vähenevän maisemoinnin loputtua nykytilasta noin 5 %.

Koska Etelä-Suomen aluehallintovirastolla ei ole ollut tiedossa Lepolan noron veden laatuominaisuuksia päätöstä valmisteltaessa eikä hakemuksessa esitetyn maankaatopaikan laajennusalueen suoto- ja hulevesien suodatusjärjestelmän tehokkuutta ole ennalta arvioitu, ei lupapäätöksessä ole asetettu mitään raja-arvoja Lepolan noroon johdettavan veden laadulle.

Katsomme, että ympäristöluvan mukaisia lupaehtoja vesitaseen tai vedenlaadun muutokselle Lepolan norossa on käytännössä erittäin hankalaa ellei mahdotonta valvoa.

Lepolan noron alkuosan hävittäminen ja hulevedet muuttavat mielestämme noron vesitasetta niin, että suotuisaa suojelua ja noron loppuosan turvaamista ei pystytä toteuttamaan lupapäätöksen mukaisesti.

Selvitykset ja Lepolan noron merkittävyys

Nurmijärven kunta on toimittanut lupaprosessin aikana vesiluvan yhteydessä esitetyn Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava-alueen pienvesiselvityksen (Liite 2), sekä ympäristöluvan täydennyksen (Liite 3).

Vesilupahakemuksen liitteenä olevassa Enviro Oy:n pienvesiselvityksessä (Liite 2) on tehty inventointityöt elokuussa 2016. Osayleiskaavan luontoselvitykseen (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2013) tehtiin täydennys arvokkaiksi luontokohteiksi arvioitujen pienvesien nykytilasta ja niiden rajoja muutettiin tarvittaessa. Lepolan noron alueelle on tehty pienvesiselvityksen

maastokartoitus pääasiassa noron uoman kohdalla. Alkuosan soistumaa ei ole kartoitettu (Pekka Routasuo, Enviro Oy, henk.koht. tiedonanto 19.3.2018).

Pienvesiselvityksessä (2017) Lepolan noron kohdalla sanotaan seuraavaa:

”Lepolan noro on Metsä-Tuomelan jäteaseman pohjoispuolelta alkava, pieneen tekolampeen laskeva noro. Uoman varrella on saniaislehtoa sekä ruoho- ja heinäkorpea. Uomaa reunustavilla loivapiirteisillä rinteillä kasvaa useita vaateliaita kasvilajeja, mm. metsälehmusta, pähkinäpensasta ja lehtopähkämöä. Suurin osan alueen puustosta on hakattu paljaaksi 1990-luvulla. Noron ympäristössä on myös tuoreempia hakkuuaukeita. Hakkuiden kohdalla on jäljellä nuorta lehtipuustoa ja saniaisia, mm. kotkansiipeä. Uoma on kapea ja säilynyt melko luonnontilaisena. Ympäristön hakkuuaukot ovat metsittymässä ja uoman ympäristön lehto- ja korpikuviot ovat toipumassa hakkuista (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2011).”

Katsomme, että Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajennusta varten olisi pitänyt tehdä hankekohtainen selvitys myös Lepolan noron alkuosasta ja sen mahdollisesta lähteiköstä.

Aluehallintoviraston mukaan Lepolan noron alkuosan hävittäminen voidaan sallia, koska Kirkonkylän alueella on 9 muuta noroa. Mielestämme asiaa ei voida tulkita näin yksinkertaisesti, sillä suurinta osaa noroista uhkaa maankäyttö tai niiden luonnontilaa on jo heikennetty erilaisin toimin. Alla listaus alueen noroista perustuen pienvesiselvitykseen (Liite 2). Liitteenä myös karttakuva kohteista (Liite 4).

- 1. Lepolan noro** (LUO14 osa-alue 5): Noron pääuoma säilynyt melko luonnontilaisena. Hakkuut noron alkuosassa heikentäneet hieman luonnontilaisuutta. Kasvillisuus saniaislehtoa sekä ruoho- ja heinäkorpea.
- 2. Hirmunojan noro** (osa-alue 7 ja 8): Luonnontilainen ja säilynyt. Kasvillisuus tuoretta lehtoa ja kosteaa saniaislehtoa, sekä suurruoholehtoa. Kasvillisuus osittain pensaikkaa avohakkuun jäljiltä.
- 3. Pitkämäen noro** (osa-alue 3): Luonnontilaisen kaltainen, sora- ja kivipohjainen noro. Uomaa perattu rajatun noroalueen ulkopuolla. Kasvillisuudeltaan tavanomainen.
- 4. Kulomäentien eteläpuolinen noro** (osa-alue 7): Savipohjainen noro, josta vain lyhyt jakso säilynyt luonnontilaisen kaltaisena. Alueen kasvillisuus lehtomaista. Uomaa ruopattu noron pohjoispuolelta, osa norosta sijoittuu piha-alueille.
- 5. Kulomäentien pohjoispuolinen noro** (osa-alue 7 ja 8): Luonnontilaisen kaltainen rajatulla osalla vajaan 100 metrin matkalta. Kasvillisuus uoman ympärillä melko tavanomaista.
- 6. Mutamäen noro** (osa-alue 7): Noin 200 metrin matkalta luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen, muutoin uomaa on kaivettu. Osa uoma-alueen kasvillisuudesta saniaislehtoa.
- 7. Heinojan noro** (osa-alue 9): Luonnontilaisen kaltainen noro, jonka ympärillä suurruoholehtoa ja kookkaita haapoja. Kohdetta uhkaa tulevaisuuden kaavoitussuunnitelmat.
- 8. Matinojan läntiset norot** (osa-alue 10): Norot virtaavat loivapiirteisten, mutta myös jyrkkäköjenkin notkelmien pohjalla. Uomat ovat eteläosiltaan sorapohjaisia ja ne saavat vetensä

pellolta tulevasta ojasta. Pohjoisin osa uomasta on savipohjaista. Kasvillisuus suuruoho- ja saniaislehtoa.

9. Matinojan itäiset norot (osa-alue 10): Norot ovat savipohjaisia ja virtaavat loivissa notkelmissa. Kasvillisuus lehtomaista kangasta. Rajatun osan ulkopuolella uoma ei ole luonnontilainen.

10. Koskojan läntinen sivuhaara (osa-alue 13): Noro saa alkunsa ojitetulta metsä- ja peltoalueelta. Luonnontilainen, savipohjainen ja hyvin mutkitteluva. Kasvillisuus on lehtomaista kangasta. Hakkuut ulottuvat paikoin uoman reunaan asti.

Katsomme, että Lepolan noron heikentämistä ei voida perustella muiden norojen lukumäärällä. Lepolan noro on myös Nurmijärven Kirkonkylän alueella suurin kokonaisuus (Liite 4 - Lepolan noro nro 1). Muut norokohteet, pl. Hirmunoja, ovat lähinnä lyhyitä uomaosuuksia.

Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajennuksen tarpeellisuus

Koska maankaatopaikan laajennus osuu Lepolan noron alkuosan päälle joudutaan lupamääräysten mukaisesti rakentamaan taloudellisesti ja teknisesti vaativampia rakenteita kuin mitä muun kaltaisella alueella olisi tarpeen. Ymmärrettävää on, että Metsä-Tuomelan maankaatopaikan laajentaminen on aina helpompaa kuin uuden alueen perustaminen, mutta katsomme että tässä tapauksessa em. syihin vedoten Lepolan noron suojele olisi pitänyt olla ensisijaista.

Metsä-Tuomelan nykyiselle maankaatopaikka-alueelle on jo läjitetty ja tullaan vielä läjittämään merkittäviä määriä maa-aineksia. Nurmijärven kunnalla on lisäksi Klaukkalan Lintumetsän maankaatopaikka, johon kunta sai viime vuonna 2017 ympäristöluvan laajennusosalle (150 000 m³rtr). Lintumetsän alueella on lisäksi aiempaa täyttötilaa jäljellä noin 76 500 m³rtr.

YHTEENVETO

Vesilain ja ympäristönsuojelulain keskeinen elementti on intressivertailu. Katsomme, että Metsä-Tuomelan laajennushankkeen kohdalla Lepolan noron ja sen alkuosan mahdollisen lähteen suojele sekä ympäristön etu olisi pitänyt asettaa etusijalle. Olemme tässä valituksessa esittäneet kattavat perustelut Lepolan noron alkuosan säilyttämisen puolesta.

Aluehallintoviraston myöntämässä ympäristö- ja vesilupapäätöksessä (Liite 1) ei ole otettu riittävästi huomioon (ml. asetusten) vaatimuksia eikä lain tavoitteita siten, että luvan myöntämisen edellytykset olisivat täyttyneet. Katsomme, että Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös on perustunut pintapuoliseen selvitykseen ja käsitykseen Lepolan noron merkityksestä paikallisena pienvesistökokonaisuutena. Lisäksi mahdollista lähteikköä ei ole tunnistettu asianmukaisin keinoin (lämpötilan mittausta, sammallajisto). Vesilupaa ei siten mielestämme voida myöntää.

Toteamme lopuksi, että norot ja lähteiköt ovat erittäin uhanalaisia Etelä-Suomessa ja niitä uhkaavat erilaiset maankäytön muutokset. Lepolan noron kohdalla maankaatopaikan laajennustarpeelle ei ole esitetty sellaisia yleisen edun kannalta erityisen tärkeitä tarveperusteluja, jotta uhanalaisen noron ja mahdollisen lähteen suojeleutavoitteet voitaisiin vaarantaa.

VAKUUDEKSI

Nurmijärvellä 19.3.2018

NURMIJÄRVEN LUONTO RY, SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON UUDENMAAN PIIRI
RY:N PAIKALLISYHDISTYS

FT Selen Raiskila
puheenjohtaja

Elina Lilja
sihteeri

LIITTEET:

1. Ympäristö- ja vesilupapäätös (valituksenalainen)
2. Vesilupahakemus (Sito Oy 17.2.2017), jossa liitteinä Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaavan pienvesiselvitys, sekä arvio Lepolan noron merkittävydestä (Enviro 2017)
3. Ympäristölupahakemuksen täydennys (Sito Oy 14.2.2017)
4. Karttakuva Nurmijärven Kirkonkylän noroista (Pienvesiselvitys 2017 Enviro Oy)